УДК 378.016:811
DOI https://doi.org/10.24919/2308-4863/83-1-45

Тетяна БРИК,
orcid.org/000-0002-7138-2590
кандидат педагогічних наук,
професор кафедри іноземних мов
Харківського національного університет Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) bellabryk18@gmail.com

Ірина ГРИГОРОВА,
orcid.org/0000-0002-4636-2790
доцент кафедри іноземних мов
Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) irinagrygorova10263@gmail.com

Інна РЕБРІЙ,
orcid.org/0000-0002-1008-0142
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри іноземних мов
Харківського національного університету Повітряних Сил імені Івана Кожедуба
(Харків, Україна) inna.rebrij@gmail.com

ЦІЛІ ТА ПРИНЦИПИ НАВЧАННЯ КУРСАНТІВ ВІЙСЬКОВОГО УНІВЕРСИТЕТУ ПЕРЕКЛАДУ ІНШОМОВНОГО ПРОФЕСІЙНОГО ДИСКУРСУ

На сучасному етапі перед викладачами іноземної мови, які вчать курсантів військових закладів вищої освіти, постає важливе питання особливої увагу до змін у цілях та підходах до навчання курсантів різноманітних військових спеціальностей та спеціалізацій перекладу в загально-професійному військовому контексті, а також у інженерно-спеціальному контексті термінології спеціальності, яку вони здобувають. В той же час, необхідно розмежовувати різні завдання по перекладу, які можуть поставати перед тими, хто навчається, з урахуванням реалій повномасштабного вторгнення. Беручи до уваги особливості сучасного підходу до навчання перекладу у загальномовному контексті, ми можемо зазначити, що, з одного боку, існує специфіка та відмінності між цілями і принципами перекладу військового професійного контексту при необхідності синхронного перекладу та при письмовому перекладі текстів військової технічної спрямованості. А з іншого, треба розуміти, що перед курсантами, які залучаються у якості перекладачів можуть ставитися вузько-специфічні завдання, які вимагають більш розширеної мовної та вузько-спеціальної професійної підготовки.

Вирішення проблеми адаптації навчання основам перекладу у професійній діяльності військовиків є нагальною потребою сучасної армії. Саме тому важливо дослідити цю проблему і внести необхідні зміни у програми вивчення іноземної мови курсантами закладів вищої освіти з урахуванням професійного дискурсу. В той же час необхідно розмежувати цілі і типи перекладу, які є ключовими у військовій діяльності. Також при розробці цілей та принципів навчання курсантів військового університету перекладу іншомовного професійного дискурсу слід брати до уваги, що військовий переклад є спеціальним видом міжкультурної комунікації, здійснюваної за звичайних і екстремальних умов військової служби.

При цьому особливу увагу треба приділити формуванню операційної компетентності, яка є важливим аспектом військового дискурсу у перекладі. Саме операційна компетентність лягає в основу розуміння професійного дискурсу при навчанні студентів військових закладів вищої освіти, а професійний військовий дискурс був визначений на рівні з професійними дискурсами інших наукових дисциплін.

Ключові слова: *військовий дискурс, професійний дискурс, навчання перекладу, операційна компетентність.*

Tatyana BRYK,
orcid.org/000-0002-7138-2590
PHD in Pedagogy,
Professor at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) bellabryk18@gmail.com

Iryna GRYGOROVA,
orcid.org/0000-0002-4636-2790
Associate Professor at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) irinagrygorova10263@gmail.com

Inna REBRIJ,
orcid.org/0000-0002-1008-0142
PHD in Philology,
Associate Professor at the Department of English Language
Ivan Kozhedub Kharkiv National Air Force University
(Kharkiv, Ukraine) inna.rebrij@gmail.com

GOALS AND PRINCIPLES OF TRAINING MILITARY UNIVERSITY CADETS IN THE TRANSLATION OF FOREIGN LANGUAGE PROFESSIONAL DISCOURSE

At the current stage teachers of the foreign language who teach cadets at the higher education military institutions face the important issue connected with paying special attention to changes in the goals and approaches of teaching cadets. That is done due to the variety of military specialties and translation specializations in the general-professional military context, as well as in the engineering-special context terminology which is acquired. At the same time, it is necessary to outline the variety of translation tasks which appear in the learning/teaching process taking into account the realities of a full-scale invasion. Taking into consideration the peculiarities of the modern approach to teaching translation in the general language context, we can highlight that, on the one hand, there are differences among the goals and principles of translation in the military context depending on the situation when translation takes place. It differs for simultaneous translation and translation texts with military technical context in the written way. On the other hand, it might be taking into consideration that cadets involved as translators may face specific tasks that require more extensive language and specialized professional training.

Solving the problem connected with adaptation teaching the basic skills in translation for cadets is the main requirement for the modern army. From this point of view, it is significant to research this aspect and make changes in syllabus in the context of learning the foreign language in military spoken and written discourse. At the same time, we need to separate the aims and types of translation and interpretation which a key feature of military life. Also, in the process of developing aims and principles of teaching cadets translation at the military university professional discourse is taken into consideration from the side of being the specific feature of intercultural communication which cadets have in routine and specific conditions of their service in the army.

At the same time, special attention might be paid to the formation of the operational competence, which is an important aspect of military discourse in translation. It is operational competence that forms the basis of understanding the professional discourse in the process of teaching students of military institutions of higher education. Thus, professional military discourse was defined as a part of professional discourse in studying scientific disciplines for cadets.

Key words: *military discourse, professional discourse, teaching translation/interpreting, operational competence.*

Постановка проблеми. На сучасному етапі перед викладачами іноземної мови, які вчать курсантів військових закладів вищої освіти, постає важливе питання особливої увагу до змін у цілях та підходах до навчання курсантів різноманітних військових спеціальностей та спеціалізацій перекладу в загально-професійному військовому контексті, а також у інженерно-спеціальному контексті термінології спеціальності, яку вони здобувають. В той же час, необхідно розмежовувати різні завдання по перекладу, які можуть поставати перед тими, хто навчається, з урахуванням реалій повномасштабного вторгнення. Беручи до уваги особливості сучасного підходу до навчання перекладу у загальномовному контексті, ми можемо зазначити, що, з одного боку, існує специфіка та відмінності між цілями і принципами перекладу військового професійного контексту при необхідності синхронного перекладу та при письмовому перекладі текстів військової технічної спрямованості. А з іншого, треба розуміти, що перед курсантами, які залучаються у якості перекладачів можуть ставитися вузько-специфічні завдання, які вимагають більш розширеної мовної та вузько-спеціальної професійної підготовки.

Аналіз досліджень. Проблемами перекладу іншомовного дискурсу займалася велика кількість вітчизняних та зарубіжних дослідників, мовознавців та соціологів протягом багатьох років. У процесі їх досліджень з'являлися нові поняття і розширювалися функції дискурсу, який став набувати вузько-професійних аспектів свого використання. Серед зарубіжних вчених перші важливі кроки на цих теренах були зроблені З. Харрісом, Е. Бенвеністом, М. Фуко та Дж. Кетфордом, бо саме вони закладали основні принципи перекладу із вико-

ристанням професійного дискурсу, які на сучасному етапі знаходять своє відображення у роботах багатьох вітчизняних дослідників таких як В. Балабін, О. Ребрій, О. Чередниченко та багато інших. В той же час, слід звернути увагу на необхідність розширення досліджень у сфері військового професійного дискурсу, який став особливо актуальним в контексті повномасштабного вторгнення.

Мета статті – обговорити цілі та принципи навчання курсантів військового університету перекладу іншомовного професійного дискурсу. Крім того, ми збираємося розглянути процес формування поняття дискурсу та відокремлювання у ньому поняття іншомовного професійного дискурсу з урахуванням специфіки військової діяльності. В той же час необхідно розглянути основні складові військового професійного дискурсу з точки зору адаптації у євроатлантичне суспільство та перспектив України вступу в НАТО.

Виклад основного матеріалу. Саме тому, ми почнемо наш аналіз цілей та принципів навчання курсантів військових закладів вищої освіти перекладу іншомовного професійного дискурсу із ряду загальних визначень того, що таке переклад та яка його основна мета у професійній військовій діяльності. Також, ми спробуємо проаналізувати різні підходи до розуміння принципів перекладу та їх вплив на специфіку навчання курсантів військових закладів вищої освіти, а, крім цього, зробимо короткий аналіз розвитку і видозмінювання поняття дискурсу у сучасній лінгвістиці у контексті його застосування при навчанні військового перекладу.

Цілі і принципи навчання перекладу курсантів тісно зв'язані із поняттям військового перекладу, як окремої галузі перекладознавства. Військовий переклад є спеціальним видом міжкультурної комунікації, здійснюваної за звичайних і екстремальних умов військової служби, що охоплює військово-політичну, військово-технічну й військово-спеціальну сфери діяльності збройних сил за мовним супроводом військового перекладача (Балабін, 2018: 12). Формування цілей та принципів навчання курсантів військового перекладу ґрунтується на загальних вимогах до його професійної мовної компетентності у знанні іноземної мови. Це є операційною компетенцією, яка у комплексі передбачає володіння культурною, мовною, референційною, технічною, стилістичною й фонетичною компетенціями (Чередниченко, 2007). Саме операційна компетенція лягає в основу розуміння професійного дискурсу при навчанні студентів військових закладів вищої освіти, а при розгляді дискурсу требі дещо заглибитися у процес його розвитку у перекладознавстві.

Отже, треба зазначити, що початок еволюції поняття дискурсу представлений американським лінгвістом і соціологом Зеллігом Харрісом, який визначав його як «послідовність сказаних або написаних одною чи кількома людьми речень у конкретній ситуації» (Harris, 1952: 2). Далі поняття дискурсу було розвинуто французьким лінгвістом Емілем Бенвенистом, який вважав, що дискурс – це будь-яке висловлення, що зумовлює наявність комунікантів: адресата, адресанта, а також наміри адресанта певним чином впливати на свого співрозмовника (Benveniste, 1971: 31). Еміль Бенвеніст був першим, хто зробив спроби розділити процес використання мови (дискурс) і результат цього процесу (текст). А вже його послідовником Мішелем Фуко ці поняття були розширені та з'явилося нове визначення дискурсу як сукупності висловлювань, що належать одній системі формацій. Саме тому ми можемо говорити про кліматичний дискурс, економічний дискурс, політичний дискурс. Тобто науковцем було запропоновано, щоб кожна наукова дисципліна засвоїла і представила свій дискурс, специфічний для цієї дисципліни та представлений знанням у вигляді системи пов'язаних між собою понять (Фуко, 2003: 108). Відштовхуючись від визначення Мішеля Фуко, ми розуміємо, що і військові науки мають свій спеціальний дискурс, який необхідно брати до уваги при навчанні елементам військового перекладу курсантів військових закладів вищої освіти. Тобто важливим є розуміння того, що викладачами іноземної мови, які навчають курсантів, мають бути зроблені певні зміни у навчальній програмі та навчальному плані в цілому, які дадуть можливість допомогти, тим, хто навчається, бути готовими до виконання завдань по перекладу, які можуть встати перед ними.

Таким чином, ми маємо розуміти, що поняття військового дискурсу є окремою лінією розвитку принципів перекладацької діяльності. Так, ще у середині минулого сторіччя, було надано визначення перекладу як розумовій активності, в якій значення наведеного лінгвістичного дискурсу підлаштовується під мову, на яку цей дискурс перекладається. Фактично, переклад є трансформацією лінгвістичних одиниць з однією мови в іншу з урахуванням можливих змін у значенні при перекладі. Переклад є дією, в результаті якої зміст тексту трансформується від оригіналу мовного повідомлення до цільового мовного повідомлення на тій мові, на яку робиться переклад. Таким чином, ми маємо чітко розуміти, що початковий текст мовою

оригіналу, який має бути перекладеним шляхом використання мови перекладу з використанням необхідного для цього дискурсу та з урахуванням специфічних особливостей цього дискурсу.

Тобто, для перекладача важливим є знання обох мов та дискурсів: мови оригіналу і мови, на яку ведеться переклад. У військовому професійному контексті переклад ускладнюється необхідністю не просто розумітися на дискурсі, а вміти його правильно представити споживачу усного чи письмового перекладу, з урахуванням військової та технічної термінології, яка необхідна при цьому перекладі.

Таким чином, ми маємо розуміти, що перекладач є людиною, яка володіє не лише лінгвістичною чуттєвістю, тобто розуміє який дискурс необхідний у якому контексті, а й передає те, що написано чи вимовлено настільки близько до оригіналу, наскільки це є можливим. Слід пам'ятати, що в цілому переклад можна синхронізувати з будь-якими процесами та методами, які дають можливість передати інформацію за допомогою мови перекладу того, що було сказано в оригіналі того чи іншого висловлювання. Тобто, ми бачимо, що загальне розуміння того, що перекладається, тим, хто робить цей переклад, є природним елементом перекладацької діяльності в усіх розуміннях, які включають у себе усі різновиди емпіричних, граматичних, стильових та звукових дискурсів.

При підготовці фахівців з перекладу у професійному дискурсі важливо правильно розуміти те, що представники різних шкіл перекладу мали дещо відмінні погляди на розуміння того, що є переклад. Це веде до необхідності аналізу основних засад перекладу з урахуванням думок з цього приводу різних шкіл, що дасть більш зрозумілу картину цього поняття.

Переклад є не лише процесом діяльності, а й її продуктом. Так, за висловлюванням Дж. Кетфорда переклад є заміною текстового матеріалу в одній мові на його еквівалент текстового матеріалу в іншій мові (Catford, 2005). Отже, з цього визначення стає зрозумілим поєднання принципів діяльності та процесуальності під час перекладу, коли відбувають процеси заміни слів на більш зрозумілі, тому, для кого цей переклад призначений, а також перефразування певних процесів, які не мають відповідності у мові, на яку перекладають. Тобто, розуміння перекладу як продукту випливає із того, що він забезпечує не лише розуміння інформації через переклад слів у тексті, а й розуміння культурологічних аспектів, які мають враховуватися не лише у літературному, а й у технічному перекладі.

На думку Пітера Ньюмарка переклад включає в себе тлумачення певних аспектів мовлення у комплексі із простором, який дається перекладу при спілкуванні двох культур. В той же час Стейнер вважав, що переклад включає в себе не лише міжмовне, а й внутрішньомовне спілкування із додаванням зовнішньої семантичної активності в комплексі форм, які залучаються до процесу комунікації (Steiner, 1975). На думку цього вченого, комунікативна активність веде до розуміння висловлювання на іншій мові, яке і можна вважати специфічною формою перекладу, де вже є більш розширені горизонти меж перекладу. Таким чином, переклад базується не на дослівному переносі висловлювання з однієї мови в іншу, а комунікації на основі розуміння контексту висловленого.

Від поняття дискурсу та його особливостей ми можемо перейти і до аналізу основних принципів перекладу, яким треба навчати майбутніх випускників військових закладів вищої освіти. Принципи перекладу у військовій сфері небагато відрізняються від принципів перекладу у інших сферах професійної діяльності. Отже, при виборі принципів перекладу не слід забувати про такі загальноприйняті основи перекладу як принцип історизму, принцип динамічності та функціональності, принципи соціальної спрямованості та урахування адресата перекладу, психологічний принцип та принцип лінгвістичної відповідності , а також принцип типу перекладацької діяльності. Хоча водночас треба звертати увагу на адаптацію цих принципів до військової специфіки. При навчанні перекладу у військово-професійній діяльності ці принципи дещо змінюються у відповідності до специфічності ситуації, в якій проходить переклад. Також важливо пам'ятати, що військові перекладачі часто бувають дуже далекими від лінгвістичних і філологічних засад побудови традиційного перекладу.

Крім того, при виборі принципів навчання іншомовному перекладу курсантів військових закладів вищої освіти необхідно враховувати й функціональність перекладу, в залежності від поставленої мети перед військовим викладачем. Так, виходячи із досліджень В. Балабіна у сфері військового перекладу, ним виділяються такі основні функції перекладу у військовій діяльності як міжкультурна (комунікативно-посередницька), військово-краєзнавча (інформаційно-аналітична), військово-термінологічна (нормативно-кодифікуюча), лінгво-педагогічна (дидактично-діагностична) та лінгво-дослідницька (науково-пошукова) (Балабин, 2017). Така класифікація була запропонована і прийнята науковою спільнотою виходячи

із завдань, цілей і принципів, які ставляться перед військовим перекладом за міжнародними стандартами та стандартами НАТО (ALingP-1, 2011).

В той же час, не слід забувати, що існують відмінності між підготовкою професійних військових перекладачів, які мають бути готовими до виконання усіх вищезгаданих функцій військового перекладу, та між звичайними здобувачами вищої військової освіти, які можуть залучатися до перекладацької діяльності у певних професійних обставинах. Це стає особливо актуальним у контексті повномасштабного вторгнення, коли спілкування з партнерами вимагає знання мови у кожного, хто зараз пов'язаний з армією, а це не лише випускники військових закладів вищої освіти, які здобувають військову освіту в даний час.

Тож, курсанти військових закладів вищої освіти мають бути готовими до виконання будь-якої з вище згадуваних функцій військового перекладу, але у дещо обмеженому варіанті, де перевага все ж таки надається комунікативно посередницькій та інформаційно-аналітичній функціям. Це обумовлено необхідністю виконувати такі завдання як перекладацьке супроводження при усному, письмовому та синхронному перекладі з одного боку, а з іншого вчить навичкам реферування іншомовних текстів різноманітної військово-спеціальної та військово-професійної тематики, а також побутове спілкування при співпраці з представниками інших країн НАТО, яка проходить у курсантів під час навчання та проходження професійної практики у військових закладах вищої освіти. В той же час, інформаційно-аналітична функція полягає у виконанні систематизованого пошуку та обробці інформації військово-професійного характеру, яка може використовуватися у процесі дослідницької діяльності, того, хто навчається, як протягом навчання, так і протягом подальшої професійної діяльності у вузько-професійній сфері.

Сучасна вітчизняна наука також приділяє увагу основним принципам та завданням навчання курсантів військових закладів вищої освіти перекладу, а також дає певні визначення спеціалізовані категорії військового перекладу. Так, В. Балабін визначає у своїх роботах військовий переклад, як специфічний вид міжкультурного, двобічного та двомовного спілкування, в якому основною метою є передача військового дискурсу, що пов'язаний з різноманіттям військової тематики у військово-політичному, військово-технічному та військово спеціальному контексті через військового перекладача (Балабін, 2017).

Проаналізувавши вище зазначені основні засади перекладу, ми маємо виділити ті, які є важливими для підготовки фахівців, що мають виконувати перекладацьку діяльність у вузько-специфічній військовій сфері, а також визначити основні принципи і цілі перекладу у професійному дискурсі. При цьому ми розуміємо, що військова сфера діяльності передбачає комплексний підхід до основних, загальновживаних принципів перекладу. Крім того, при навчанні перекладу мають братися до уваги і ті функції, які буде виконувати перекладач.

Так, Балабіним особлива увага приділяється відокремленню військового перекладу від перекладу в інших сферах професійної діяльності. На його думку військовий переклад має впроваджувати лінгвістичне забезпечення військ, виконувати перекладацьке супроводження з використанням військових перекладачів (Балабін, 2017). При цьому виділяються специфічні функції професійної діяльності військового перекладача в цілому. А при підготовці курсантів військовому перекладу ми можемо також виділити ряд основних і специфічних функцій. Ці функції, з одного боку, щільно пов'язані із професійною діяльністю військового перекладача, а з іншого, мають більш вузько-профільну спрямованість, тому що основне призначення курсу вивчення іноземної мови у військових закладах вищої освіти це не переклад, а використання іноземної мови для професійної військової діяльності та спілкування в побуті та багатонаціональній спільноті країн-партнерів в процесі виконання професійних завдань. Через це особливу увагу слід приділяти при навчанні курсантів комунікативно-посередницькій функції, яка полягає у міжкультурній комунікації, з одного боку. З іншого боку, треба приділити і окрему увагу військово-термінологічній функції, яка поглядає у нормативному декодуванні військової термінології як при перекладі на рідну мову, так і при перекладі з рідної мови на іноземну.

Загальним принципом перекладу є вивчення і розуміння мови перекладу в контексті її граматичної, лексичної та семантичної структури, так, щоб, той хто перекладає, розумів смислове навантаження того, що треба перекласти. Саме тому, важливим принципом перекладу у військовій сфері є необхідність навчити, того, хто перекладає, використанню більш простих граматичних структур при усному перекладі, щоб не відволікати від основного значення матеріалу, який перекладається. Беручи до уваги специфіку військової освіти треба враховувати, що майбутній військовий перекладач має розумітися на предметі і специфіці того, що йому доведеться перекладати на рідній мові, тому що в деяких ситуаціях певні

терміни можуть бути перекладені описово. В той же час, не слід забувати, що перекладач знається і розуміється не лише на мові оригіналу, а й на мові, на яку ведеться переклад. При цьому важливо брати до уваги використання певних шаблонів при професійному перекладі у військовому контексті як у лексичних, так і у граматичних моделях, які використовуються у технічних колах та військовому прошарку соціума.

Не слід забувати, що при перекладі військової термінології та військового професійного контексту важливим є розуміння особистості споживача цього перекладу з точки зору вікової групи, статі, освіти і ситуації, в якій здійснюється переклад. Так, особлива увага має привертатися до того, наскільки обізнаний споживач перекладу на контенті того, що він чує. У мовному середовищі НАТО при проводженні брифінгів, консультацій та семінарів з будь-якої сфери військової тематики використовується велика кількість абревіатур та акронімів, які роблять розуміння такого матеріалу для непідготовленого споживача перекладу важким для сприйняття. То ж перекладач має розумітися на ситуації та використовувати ті терміни, які є більш зрозумілими тому, для кого він виконує переклад, але не змінювати головний зміст висловлювань чи термінів. Саме тому важливим завданням викладачів іноземної мови, які готують курсантів до перекладу такого контенту, навчити їх відповідної лексики у базовому варіанті, а також допомогти з вибіркою онлайн ресурсів, які допоможуть, тому хто навчається, вивчити додаткову лексику. Зараз Україна займається розробкою своїх онлайн словників військової термінології, які допоможуть спростити вивчення цієї вузько-професійної лексики. Завданням викладача іноземної мови є відстежування і підбір кращих варіантів цих розробок для рекомендації своїм студентам.

З іншого боку, умови сучасної військової діяльності в контексті повномасштабного вторгнення вимагають підготовки додаткового контингенту армійців за кордоном, де вони вчаться використовувати надану нашій країні техніку та озброєння. Велика кількість такого контингенту не є військовими, тобто вони не є достатньо обізнаними у специфіці військової термінології, тож наші військові перекладачі, які з ними працюють, мають при перекладі враховувати специфіку ситуації і не перевантажувати свій переклад великою кількістю типових для військової сфери діяльності акронімів та абревіатур. Це теж є одним із важливих завдань, яке постає перед викладачами іноземної мови, які готують як перекладачів, так і викладають загальний курс іноземної мови необхідний для спілкування у професійній сфері майбутнім офіцерам. При розробці курсу мають братися до уваги і основи перекладу у професійній діяльності, які допоможуть розширити коло тих, хто може залучатися до перекладу у військовій сфері діяльності.

Також важливий вибір правильного регістру у спілкуванні при перекладі як усного, так і письмового мовлення. В усному мовленні можна використовувати відповідні інтонації і певні синтаксичні структури, а у письмовому мовленні це досягається за допомогою використання правильних граматичних структур та лексичної наповнюваності. Цей принцип навчання перекладу особливо важливий у військовій сфері, бо вона близька в цьому до дипломатичної сфери, тож навіть невеликі відступи від правильного регістру у такому середовищі можуть привести до серйозних непорозумінь на державному рівні чи професійному рівні.

В той же час, не слід забувати про те, що перекладачеві необхідно мати у своєму лексичному запасі достатню кількість різноманітних структур, які йому можуть знадобитися для описового перекладу певних процедур і явищ. З одного боку, береться до уваги особливості культури мови, на яку ведеться переклад, а з іншого специфічні військові терміни та професійна термінологія. Це є підкреслено важливим у будь-якому професійному контексті, але у військовому перекладі набуває нового значення через перетинання особливостей військової та національної культури у мові, на яку ведеться переклад. Так, основним принципом навчання перекладу у цьому контексті є залучення культурологічних особливостей мови, що вивчається, на заняттях з іноземної мови. Викладач має звертати увагу тих, хто навчається, на військову культуру та традиції країн-партнерів, а для цього є доцільним з метою відпрацювання як навичок говоріння, так і письма, пропонувати курсантам творчі завдання, що пов'язані з вивченням військової культури країн НАТО.

Висновки. При розробці цілей та принципів навчання курсантів військового університету перекладу іншомовного професійного дискурсу слід брати до уваги, що військовий переклад є спеціальним видом міжкультурної комунікації, здійснюваної за звичайних і екстремальних умов військової служби.

Операційна компетенція лягає в основу розуміння професійного дискурсу при навчанні студентів військових закладів вищої освіти, а професійний військовий дискурс був визначений на

рівні з професійними дискурсами інших наукових дисциплін.

При навчанні курсантів важливо брати до уваги загальні принципи перекладу, але враховувати специфічні функції, які стоять перед військовим перекладачем і включають в себе лінгвістичне забезпечення військ. В той же час, не слід забувати, що існують відмінності між підготовкою професійних військових перекладачів, які мають бути готовими до виконання усіх вищезгаданих функцій військового перекладу, та між звичайними здобувачами вищої військової освіти, які можуть залучатися до перекладацької діяльності у певних професійних обставинах.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Балабін В.В. Об´єкт і предмет військового перекладу. *Науковий вісник Міжнародного гуманітарного університету. Сер. Філологія.* 2017. Вип. 31(3). С. 97–100.
2. Балабін В.В. Визначення поняття «військовий переклад». *Філологічні трактати*. 2018. Т. 10, № 3. С. 7–14.
3. Фуко М. Археологія знання / пер. В. Шовкун. Київ : Основи, 2003. 331 с.
4. Чередниченко О. І. Про мову і переклад. Київ : Либідь, 2007. 246 с.
5. Benveniste, É. Problems in General Linguistics. *Miami linguistics series.* 1971. № 8. P. 31.
6. Catford, J. C. A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. London: Oxford University Press, 2005. 103 p.
7. Goodwin, Ph. Ethical problems in translation: Why we might need Steiner after all. *The Translator: Studies in Intercultural Communication*. 2010. Vol. 16, № 1. P. 19–42.
8. Harris, Z. Discourse analysis. *Language*. 1952. Vol. 28. № 1. P. 1–30.
9. Steiner, G. After Babel: Aspects of Language and Translation. Oxford University Press, England, 1975. 538 p.
10. ALingP-1. Linguistic Support for Operations. NATO: *Standardization Office*, 18 September 2011. 52 p.
11. JDN 1/13. Linguistic Support to Operations. Joint Doctrine Note 1/13. UK Ministry of Defence: *Development, Concepts and Doctrine Centre*, March 2013. 33 p.

REFERENCES

1. Balabin V.V. (2017) Ob´iekt i predmet viiskovoho perekladu. [Object and subject in military translation] Naukovyi visnyk Mizhnarodnoho humanitarnoho universytetu. Ser. Filolohiia. Vyp. 31(3). 97–100 [in Ukrainian].
2. Balabin V.V. (2018) Vyznachennia poniattia «viiskovyi pereklad»[Definition of the concept military translation] Filolohichni traktaty. T. 10, 3. 7–14 [in Ukrainian].
3. Fuko M. (2003) Arkheolohiia znannia [Archaeology of knowledge] / per. V. Shovkun. Kyiv : Osnovy. 331. [in Ukrainian].
4. Cherednychenko O. I. (2007) Pro movu i pereklad. [About language and translation] Kyiv : Lybid. 284. [in Ukrainian].
5. Benveniste, É.(1971) Problems in General Linguistics. Miami linguistics series. 8.31.
6. Catford, J. C. (2005) A Linguistic Theory of Translation: An Essay in Applied Linguistics. London: Oxford University Press. 103.
7. Goodwin, Ph. (2010) Ethical problems in translation: Why we might need Steiner after all. The Translator: Studies in Intercultural Communication. Vol. 16.1. 19–42.
8. Harris, Z. (1952) Discourse analysis. Language. Vol. 28. 1. 1–30.
9. Steiner, G. (1975) After Babel: Aspects of Language and Translation. Oxford University Press, England. 538.
10. ALingP-1. (2011) Linguistic Support for Operations. NATO: Standardization Office. 52.
11. JDN 1/13. (2013) Linguistic Support to Operations. Joint Doctrine Note 1/13. UK Ministry of Defence: Development, Concepts and Doctrine Centre. 33.